

MCMS

**Programma Directoraat-
Generaal Oekraïense
Ontheemden**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.Rijksoverheid.nl/jenv

Datum
21 oktober 2022

Ons kenmerk
4281959

nota

Remigratie Derdelanders

1. Aanleiding

In de bestuurlijke afspraken die op 26 augustus jl. zijn gemaakt tussen de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), het Veiligheidsberaad (VB), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Rijk, is door SJenV toegezegd op 1 oktober 2022 met een plan van aanpak te komen voor de derdelanders uit Oekraïne. Deze nota informeert u over het uitgewerkte remigratiebeleid van de Dienst Terugkeer en Vertrekt (DT&V) dat is gericht op derdelanders in de Gemeentelijke opvang voor Ontheemden uit Oekraïne (GOO) en de Particuliere Opvang voor ontheemden uit Oekraïne (POO) en waarvan het verblijfsrecht op grond van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) op 4 maart 2023 wordt beëindigd.

2. Geadviseerd besluit

Instemmen met de voorgestelde uitwerking van het remigratiebeleid voor derdelanders uit Oekraïne en instemmen met doorgeleiding naar MCMS.

3. Kernpunten

Het remigratiebeleid voorziet de derdelanders die tot 4 maart 2023 bescherming genieten op grond van de RTB en in de GOO of POO verblijven, actief te stimuleren vrijwillig te vertrekken naar het herkomstland of een ander land buiten de Europese Unie waar zijn verblijf duurzaam is.

Dit wordt gedaan op de volgende wijze:

- Ruimhartige cash ondersteuning van de remigratie met een afbouwcomponent om vroegtijdig vertrek te stimuleren. Het voorstel behelst dat de betreffende groep derdelanders bij aanmelding tussen 15 november 2022 en 31 december 2022 €5.000 cash ondersteuning per persoon meekrijgt bij vertrek. Vanaf 1 januari 2023 daalt de cash ondersteuning naar €2.000 en met ingang van 1 februari 2023 is enkel het bestaande (terugkeerondersteunings)beleid weer van toepassing.
- Om aanzuigende werking en misbruik te voorkomen moeten de derdelanders vóór 19 juli jl. (i.c. aanscherping nationale reikwijdte van RTB) ingeschreven zijn in de BRP, eventueel aangevuld met een beschikbaarheidscriterium en voorziet het beleid in de mogelijkheid tot terugvordering van het geldbedrag bij opnieuw inreizen in Nederland.

Het bovenstaande remigratiebeleid heeft tot doel een noemenswaardig deel van de derdelanders in de GOO en POO die tot 4 maart 2023 onder de RTB vallen, te stimuleren om vrijwillig terug te keren naar hun land van herkomst of een ander land buiten de Europese Unie waar het verblijf duurzaam is.

Daarnaast is het streven te voorkomen dat na 4 maart 2023 de reguliere asielketen belast wordt met deze groep.

Ook vanuit bedrijfseconomisch perspectief zou het remigratiebeleid te verantwoorden zijn. Elke dag in de GOO kost het Rijk vanaf 15 oktober 2022 ca. €83. Ter illustratie: een derdelander die op 1 december 2022 met €5.000 ondersteuning vertrekt, zorgt voor een besparing van €2.802 ($94 \times €83 = 7.802 - €5.000 = €2.802$) t.o.v. voortgezet verblijf in de opvang tot 4 maart. Eventuele IND-kosten bij de behandeling van de asielaanvraag en COA-kosten bij Rva-verstrekingen na 4 maart, zijn hierin nog niet meegenomen.

**Programma Directoraat-
Generaal Oekraïense
Ontheemden**

Datum
21 oktober 2022

Ons kenmerk
4281959

Tegelijkertijd mag niet onbenoemd blijven dat een specifiek remigratiebeleid voor derdelanders uit Oekraïne mogelijke risico's oproept. De belangrijkste daarvan zijn:

- Mede gelet op de reeds bestaande aandacht voor rechtsongelijkheid tussen ontheemden uit Oekraïne en 'normale' asielzoekers, zal er mogelijk kritiek komen op dat (bijvoorbeeld) de Nigeriaanse student in de GOO €5.000 mee kan krijgen en de Nigeriaanse asielzoeker in een AZC slechts gebruik kan maken van de reguliere ondersteuningsmogelijkheden. Dit geldt evengoed voor vreemdelingen in de LVV. Anderzijds is er wel enig onderscheidend vermogen; personen in de COA-/LVV-opvang hebben een andere status en in elk geval nu geen toegang tot werk, studie, etc.
- Daar komt bij dat de DT&V (en Internationale Organisatie voor Migratie (IOM)) naar verwachting nog geruime tijd last zal hebben van lage vertrekbaarheid onder vreemdelingen die ook graag gebruik hadden gemaakt van het remigratiebeleid.
- Het is aannemelijk dat er in de politiek aandacht komt voor het remigratiebeleid derdelanders OEK. Denk daarbij aan moeizaam te verantwoorden vergelijkingen tussen het remigratiebeleid en Nederlanders die door de hoge inflatie niet meer rond kunnen komen.
- Het is niet bekend in hoeverre het remigratiebeleid personen daadwerkelijk activeert om te vertrekken. Gezien het feit dat personen die nu bescherming genieten onder de richtlijn, onbeperkt mogen werken, blijft het een risico dat het bedrag van €5.000 onvoldoende een prikkel is om vrijwillig vertrek te stimuleren.
- Wel wordt de kans klein geacht dat personen de vergoeding zullen gebruiken om alsnog weer terug te reizen naar Nederland en hier asiel aan te vragen. Voor de meeste personen zal gelden dat zij om toegang te krijgen tot Nederland in het land van herkomst eerst een visum zullen moeten aanvragen. Als men niet aan de voorwaarden voldoet, zal dit visum niet worden verstrekt.
- Een deel van de herkomstlanden komt overeen met landen waarmee het kabinet poogt te komen tot migratiepartnerschappen. Het remigratiebeleid kan bij herkomstlanden de vraag oproepen waarom sommige onderdanen wel ruim ondersteund worden en andere niet.

4. Toelichting*

Hieronder volgt een situatieschets die als vertrekpunt is gebruikt bij het inzichtelijk maken en wegen van het remigratiebeleid:

- Er staan op dit moment (19 oktober) ca. 6.630 derdelanders ingeschreven in de BRP. De drie meest voorkomende herkomstlanden zijn Nigeria (1.370), Marokko (840) en Algerije (390).
- De bezettingsgraad in de GOO is op dit moment 96%. Stimuleringsmaatregelen die al op korte termijn leiden tot uitstroom van

derdelanders genieten mede daarom de voorkeur boven maatregelen die pas na 4 maart 2023 effect sorteren.

- Het is in deze fase onduidelijk van hoeveel derdelanders het verblijfsrecht op grond van de RTB op 4 maart 2023 wordt beëindigd. Op basis van een voorzichtige prognose van de IND zijn dat er ongeveer 4000. De voorlopige taxatie van de IND is dat momenteel werkende of studerende derdelanders maar zeer beperkt in aanmerking zullen komen voor een reguliere vergunning om dat ook na 4 maart 2023 te kunnen voortzetten.
- Na aflopen van bescherming op grond van de RTB is in beginsel sprake van een lopende asielaanvraag waar de IND op dient te beslissen en dat brengt recht op Rva-voorzieningen met zich mee. Zowel het COA als de IND hebben te maken met complexe capacitaire uitdagingen die verwerking van deze grote groep derdelanders zeer uitdagend maakt. Het doorlopen van de asielprocedure voor deze groep op gebruikelijke wijze is voor de IND mogelijk niet haalbaar binnen de daarvoor geldende termijnen. Voor de drie grootste groepen geldt dat zij uit landen komen waarvoor een (extreem) laag inwilligingspercentage is. Desalniettemin kunnen deze vreemdeling in beginsel wel de asielprocedure doorlopen, tenzij zij, bijvoorbeeld omdat zij kiezen voor vrijwillig vertrek, afzien van de aanvraag.
- De groep derdelanders waarvan het verblijfsrecht op grond van de RTB op 4 maart 2023 wordt beëindigd, verblijft in ieder geval tot dat moment rechtmatig in Nederland. Gelet op de omstandigheid dat sprake is van een lopende asielaanvraag, zal ook na 4 maart 2023 – in ieder geval totdat de asielaanvraag is afgehandeld – sprake zijn van rechtmatig verblijf.
- Er is geen sprake van een vertrekplicht en als logisch gevolg daarvan kunnen deze derdelanders niet gedwongen worden terug te keren naar het herkomstland. Vóór 4 maart is dus effectief geen sprake van terugkeer, maar van een vorm van remigratie. Vluchtelingenwerk Nederland (VWN) is gestart met het bieden van toekomstoriëntatie aan derdelanders op de GOO. Toekomstoriëntatie door VWN ziet op informatievoorziening over (hulp bij) terugkeer, voorwaarden voor asiel in NL en informatievoorziening over alternatieven voor toekomst (bv. studie of werk in NL of elders).

**Programma Directoraat-
Generaal Oekraïense
Ontheemden**

Datum
21 oktober 2022

Ons kenmerk
4281959

4.1 Politieke context

Hoewel het remigratiebeleid derdelanders OEK voortkomt uit een bredere bestuurlijke toezegging en op diverse terreinen van noemenswaardige betekenis kan zijn, zal het voornamelijk in de landelijke politiek voor de nodige aandacht kunnen zorgen.

Verder zijn er na de bespreking in de ACMS een aantal vragen over de beslisnota gesteld gericht op de omvang van de doelgroep, het beleid van andere EU-landen, de verwachting en monitoring van het beleid en de verhouding tot regulier terugkeerbeleid. Al deze vragen zijn opgenomen en beantwoord in de kamerbrief remigratiebeleid derdelanders. Verder zijn er door de VNG vragen gesteld over het communicatieplan, de uitwerking op het communicatieplan zijn uitgewerkt in deze beslisnota onder paragraaf 4.8.

4.2 Financiële overwegingen

Op basis van beschikbare gegevens is een voorlopige inschatting van de IND dat voor ongeveer 4000 derdelanders het rechtmatig verblijf op grond van de RTB op 4 maart 2023 afloopt. De taxatie is dat niet iedereen gebruik zal maken van het

remigratiebeleid. Dit hangt samen met de sterke rechtspositie van betrokkenen, met als onderdeel daarvan mogelijkheden tot werk. Een mogelijk scenario is dat ongeveer 2000 personen van deze groep derdelanders gebruik gaat maken van dit remigratie beleid. Waarvan verwacht wordt dat er 1500 personen zich in 2022 zullen aanmelden en 500 personen in 2023. Dit betekent dat er €8,5 mln. ($1500 \times €5000 + 500 \times €2000 = €8,5 \text{ mln.}$) financiële dekking gereserveerd moet worden om dit beleid uit te voeren. Omdat niet iedereen die zich in 2022 heeft ingeschreven ook daadwerkelijk in 2022 zal vertrekken wordt de volgende verdeling van de financiële middelen voorgesteld: voor 2022 €3.750.000,- ($750 \times €5000,-$) en voor 2023 €4.750.000,- ($750 \times €5000,- + 500 \times €2000,-$). De route die wordt voorgesteld voor het organiseren van de financiële middelen is uit de onderuitputting bij de DT&V. Hiervoor is besluitvorming nodig via het Directeuren overleg Oekraïne (DOEK) (24 oktober), de ACMS-OEK (26 oktober) en de MCMS (1 november). Dit met als doel om het remigratiebeleid uiteindelijk 15 november in te laten gaan.

**Programma Directoraat-
Generaal Oekraïense
Ontheemden**

Datum
21 oktober 2022

Ons kenmerk
4281959

4.3 Juridische overwegingen

Bij het uitwerken van het remigratiebeleid heeft er afstemming plaatsgevonden met de afdeling JAZ van DGM en DWJZ waardoor het beleid aan de bestaande juridische kaders is getoetst. DWJZ en anderen hebben stilgestaan bij het onderscheid dat hier gemaakt wordt tussen deze groep derdelanders en alle andere derdelanders. Er is een verweer tegen een beroep op het gelijkheidsbeginsel, in elk geval ten principale. De personen die onder dit remigratiebeleid vallen wijken af van anderen in van rijkswege gefinancierde opvang: zij hebben een verblijfsrecht en zijn dus niet vertrek plichtig, hoewel er uit veiligheidsoogpunt *geen* beletsel is om te vertrekken - daarin wijkt hun situatie af van de statushouders die met een asielvergunning op een COA locatie verblijven. En uitgeprocedeerde vreemdelingen die in een LVV, of in een VBL verblijven, hebben al een wettelijke vertrekplicht en wijken daarin reeds principieel af. De verwachting is wel dat dergelijke verzoeken zullen worden gedaan richting de DT&V en in de rechtszaal, en dit zal een verzwaring van de werklast betekenen.

4.4 Krachtenveld

Betrokken partijen zijn onder meer DT&V, IND, gemeenten, VR's, VWN, IOM en RK. Vanuit de verschillende stakeholders zal er naar verwachting op een andere manier gekeken worden naar het beleid. Deze stakeholders zullen daarbij naar gelang op een andere manier naar buiten communiceren over dit beleid ten behoeve van bijvoorbeeld politieke of maatschappelijke aandacht.

4.6 Uitvoering

De uitvoering van het remigratiebeleid is gelet op de beperkte voorbereidingstijd, onzekerheid ten aanzien van de omvang van de groep die er gebruik van wenst te maken en concentratie van het werk in korte tijd, uitdagend. De DT&V verkent momenteel nader hoe de uitvoering het best ter hand genomen kan worden.

4.8 Communicatie

Het is van belang dat de doelgroep tijdig, laagdrempelig en via diverse kanalen en ketenpartners wordt geïnformeerd over het remigratiebeleid, zodat betrokkenen die aan de voorwaarden voldoen optimaal in staat worden gesteld een aanvraag te doen. Hiervoor ontwikkelt DT&V een basisvoorziening, die onder meer bestaat uit een actiepagina op www.dtv.nl met een digitaal aanvraagformulier, PDF-aanvraagformulieren (meertalig) een flyer (meertalig) en een voorlichtingsscript.

Deze middelen zullen door de regievoerders van DT&V actief worden gebruikt in hun gesprekken met betrokkenen.

**Programma Directoraat-
Generaal Oekraïense
Ontheemden**

DT&V zal o.a. de VNG, VWN en IOM Nederland actief betrekken bij het opstellen van communicatieaanpak over het remigratiebeleid, zodat ook deze partners in hun communicatie actief kunnen verwijzen naar de beschikbare informatie en aanvraagmogelijkheden op de website van DT&V. Daarbij zal DT&V met de VNG overleggen over opname van het remigratiebeleid in de voorlichting van VNG aan gemeenten. Met VWN overlegt DT&V hoe de huidige informatievoorziening aan de doelgroep via o.m. de website refugeehelp.nl en via andere voorlichtingsmiddelen kan worden geactualiseerd. Ook zal DT&V de samenwerking zoeken met VWN en gemeenten bij het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten voor betrokken op de betreffende locaties. Ten slotte zorgt DT&V voor aanpassing van de huidige infographic '[Terugkeerondersteuning Vluchtelingen uit Oekraïne](#)', zodat gemeenten en andere samenwerkingspartners in een oogopslag kunnen zien wat de plaats is van het remigratiebeleid in het totale aanbod aan terugkeerondersteuning. Verder is helder dat de ondersteunende informatiecampagne niet alleen informatie zou moeten bevatten over het remigratiebeleid, maar derdelanders tegelijkertijd moet informeren over de (on)mogelijkheden van eventuele verblijfsrechtelijke opties (asiel, studie, werk). Dit zal na akkoord op de in deze nota voorgestelde richting verder worden uitgewerkt.

Datum
21 oktober 2022
Ons kenmerk
4281959

Ook zal in de week van 31 oktober op 2 november a.s. een Webinar vanuit het VNG netwerk Oekraïne plaatsvinden waar door DG OEK een presentatie zal worden gegeven over het remigratiebeleid voor derdelanders. In vervolg hierop zal er, aan de hand van de vragen, door VNG een FAQ gemaakt worden die breed beschikbaar is. De communicatieadviseurs van JenV, VR's en VNG spreken elkaar in de week van 7 november om nader af te stemmen.

4.9 Ontwikkelingen hiervoor

Eerder is SJenV verzocht om in te stemmen met het uitwerken van een remigratieregeling welke in uitgewerkte vorm ter besluitvorming aan het DOEK zijn voorgelegd en parallel ter accordering naar SJenV is gestuurd, beiden zijn akkoord gegaan met de stukken.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

Niet van toepassing.